

Interview met JP van den Bent Stichting

De JP van den Bent stichting: door en door vraaggestuurd, óók als het op toezicht aankomt

De JP van den Bent stichting – in het dagelijks taalgebruik: de JP – heeft een opzet die past bij de radicale keuze om zoveel als kan uit te gaan van wat cliënten, hun eventuele verwanten en professionals nodig hebben om mensen te ondersteunen bij een betekenisvol leven. Ook als het leven lastig is. Decentrale locaties krijgen veel ruimte om zo nauw mogelijk aan te sluiten bij de vragen die aan de JP gesteld worden. Een organisatie kortom waar het ervaringsdeskundige perspectief prominent op de agenda staat.

Zo'n organisatie vraagt om passende stijl van toezichthouden. Hoe krijg je als raad enerzijds te zien hoe het mensen bij de organisatie vergaat en anderzijds hoe houd je toezicht op het grotere geheel?

Ervaringen van een moeder

Ankie Lievegoed, lid van de cliëntenraad Betuwe, kent de organisatie al lang: "Ik heb twee pleegdochters van wie er één bij de JP woont. Ze woonde oorspronkelijk bij een andere organisatie, maar toen ze in crisis geraakte konden ze er niet veel aan doen: dat ging hun mogelijkheden te boven. Bij de JP echter gingen ze uit van het uitgangspunt: 'Wij durven het aan, we gaan het doen' en dat hebben ze waargemaakt. Door heel goed te bekijken wat iemand nodig heeft en door georganiseerd te zijn in kleinschalige locaties met hulptroepen. Alle cliënten bij de JP hebben een eigen huis/appartement. En ze worden begeleid door de JP. Daar woont mijn dochter nu en het gaat goed met haar. Hoewel je altijd alert moet blijven. Laatst waren we bang dat zich weer een crisis aandiende. Dat maakte ook mijn pleegdochter angstig. Wij werden er op tijd bij betrokken en samen bekeken we wat het beste was. 'Samen', dat is hoe we het doen: onze dochter, haar ouders en de mensen in de organisatie. Mij als ouder geeft dat een veilig gevoel."

Maatwerk als uitgangspunt

Jaap van Dooren, sinds vijf en een half jaar lid van de RvT, werkt in het dagelijks leven bij het UWV met als taak te bevorderen dat bij het UWV gewerkt wordt met een menselijke maat voor ogen. Die gerichtheid op de persoon: dat is waarom hij graag lid is van de RvT van de JP. Hij vertelt: "Ik vind het mooi dat de JP kleinschalig en lokaal is. Dat maakt het mogelijk maatwerk te leveren voor iedere cliënt met ruime verantwoordelijkheden voor de lokale professionals: het is een écht waardegedreven organisatie."

Henk den Uijl, ruim een jaar lid RvT, vertelt: "De manier waarop de JP werkt en succesvol is, vergt van ons dat we als RvT in ons toezicht daarbij aansluiten. Als raad kunnen we veel cijfers zien, maar daarmee zien we natuurlijk niet alles. De verhalen achter de cijfers worden in de RvT-vergaderingen aangevuld met de dilemma's die de RvB met ons deelt. Leren van dilemma's en hobbels op de weg: dat is de manier waarop de JP ermee omgaat. Dat geldt voor de RvT even goed als voor de rest van de organisatie."

Tekst: Bas Baanders
NVTZ-dossierhouder
ervaringsdeskundig toezicht
baanders.consultancy@gmail.com

Ankie Lievegoed

Jaap van Dooren

Henk den Uijl

De toezichthouders gaan de organisatie in: we leggen werkbezoeken af, wonen allerlei bijeenkomsten met alle geledingen van de organisatie bij, zoals met de verwanten. Ik ben wel 's van mijn fiets afgestapt als ik langs een locatie kom, om – als dat uitkomt, overdag zijn veel cliënten op de dagbesteding – samen met de mensen die er dan zijn koffie te drinken!”

Reflectietafels bieden een unieke inkijk in het dagelijks functioneren van de JP

Jaap van Dooren vertelt hoe de RvT inzicht kan krijgen in wat er speelt in de organisatie door deel te nemen aan zogeheten reflectietafels. Jaap van Dooren: “De reflectietafels die regelmatig georganiseerd worden vormen een unieke bron van kennis en inzicht in wat de organisatie doet en waarvoor ze staat. Aan die tafels zit een bont gezelschap en daar bespreken we concrete casuïstiek.

Aan de reflectietafels nemen verwanten (en indien mogelijk: cliënten), mensen die bij de JP werken als bijvoorbeeld persoonlijke begeleiders of gedragskundigen deel. Maar ook de RvB en de RvT doen mee. En – als dat nodig is voor een goede bespreking – nodigen we ook externe partijen uit, zoals het zorgkantoor, de gemeente, organisaties voor welzijn of de politie (bijvoorbeeld bij verward of agressief gedrag) voor de reflectietafels.

We bekijken de kwestie van allerlei verschillende invalshoeken. Wij als RvT krijgen daarmee een mooi inzicht in hoe er in de organisatie gewerkt wordt, hoe die door verschillende betrokkenen beleefd wordt en hoe de organisatie oplossingen probeert te vinden die het best passen bij wat iemand nodig heeft. Die tafels zijn geen windowdressing: er worden óók heel gecompliceerde situaties besproken. Verslagen daarvan zetten we op de website onder het tabblad ‘zicht op JP’: <https://www.jpvandenbent.nl/zicht-op-de-jp/> “

Ook Ankie Lievegoed heeft aan enkele reflectietafels meegedaan. Ze vertelt: “Ik heb de administratieve lasten ter sprake gebracht. Er moet zóveel gerapporteerd worden, is het nou echt nodig dat we dat doen? Als er wettelijke verplichtingen zijn ontkom je er niet aan. Maar als je uitgaat van de cliënt zelf: je kan gewoon niet álles opschrijven, de levensloop van iedere bewoner is toch anders. Daarom is het belangrijk dat je óók leert te vertrouwen op je intuïtie, dat je een pluis – niet-pluis gevoel ontwikkelt.”

Ook bij de JP gaat het leven niet altijd over rozen

Aan één van de reflectietafels kwam een casus aan de orde tegen de achtergrond van de Wet Zorg en Dwang. Een team stond voor het dilemma: een bewoner reed graag met de auto en kon dat ook goed. Wat het team zorgen baarde was dat hij de laatste tijd ook ging rijden als hij wat gedronken had. Het team vindt dat dat niet kan, maar vroeg zich tegelijkertijd af: kan je het máken om de autosleutels af te nemen? Ze zaten echt met de vraag: hoe ver reiken je professionele én maatschappelijke verantwoordelijkheid? Uiteindelijk zijn er in samenspraak met bewoner en de politie afspraken gemaakt hoe hiermee om te gaan. Uitgebreide informatie over deze en dergelijke casus is te vinden op: <https://www.jpvandenbent.nl/zicht-op-de-jp/kwaliteit-van-dienstverlening/verhalen-dienstverlening-wie-zijn-wij-om-nee-te-zeggen/>

Verantwoording afleggen: vertellen, tellen, reflectie

Anders werken vergt ook anders verantwoording afleggen. Die is gebouwd op vier pijlers: Kwaliteit van dienstverlening, Arbeid, Middelen en Dialoog, en intern toezicht. Van iedere pijler laat de JP de cijfers zien (tellen), in verhalen wordt verteld over de wereld achter de cijfers en op dit alles wordt gereflecteerd. Waar dat toe leidt, is openbaar toegankelijk en in te zien op de website van de JP: <https://www.jpvandenbent.nl/zicht-op-de-jp/>

Anders toezicht houden

Dit vergt ook anders toezicht houden. Duidelijk is hoe de RvT inzoomt op de organisatie, maar van Raden van Toezicht wordt ook verwacht dat ze kunnen uitzoomen om het geheel te overzien.

Henk den Uijl: “We proberen zó toezicht te houden dat het aansluit bij hoe de organisatie werkt. Dat vereist onder andere dat de RvT veel betrokkenheid toont en waarde hecht aan verhalende verantwoording.”

Zo vindt in elke vergadering een themabespreking plaats. Daarin wordt gesproken over actuele thema's in de organisatie of in de sector. Een voorbeeld: bij de JP is de verantwoordelijkheid voor het primaire proces zo laag mogelijk in de organisatie gelegd: op locatieniveau. Wat voor de leiderschapsstijl vergt dat van iedereen die bij de JP werkt: op de werkvloer, de professionals, maar ook voor RvB en RvT? Wat zijn de uitgangspunten en hoe functioneren die in de dagelijkse praktijk? Een ander thema dat we als raad belangrijk vinden is het personeelsbeleid: ook de JP heeft natuurlijk te maken met krapte op de arbeidsmarkt en dus is het belangrijk dat wij als RvT met de RvB en de organisatie spreken over hoe de JP hier strategisch mee omgaat.”

“Vernieuwend verantwoorden”

Gezien de manier waarop we plannen maken en verantwoording afleggen nemen we – samen met vier andere organisaties in de gehandicaptenzorg – deel aan het programma “Vernieuwend verantwoorden” van VWS (zie: <https://www.ordz.nl/>). Uitgangspunt daarvan is: hou het simpel en to-the-point. We zoeken naar manieren van passende verantwoording. Dat doen we op basis van ‘Zicht op de JP’: vertellen, tellen en reflectie. Dit jaar is het voor het eerst dat we geen traditionele jaarrekening meer hebben gedeponerd bij het CIBG. Dat hebben we in goed overleg gedaan met NZa en het ministerie van VWS. Onze accountant staat ons actief bij in dit traject. Zij hebben op deze jaarverantwoording een ‘beperkte mate van zekerheid’ afgegeven. Het is de bedoeling dat dit in de toekomst een normale ‘redelijke mate van zekerheid’ wordt.

Het is ook voor ons als raad steeds zoeken naar wat ons te doen staat. Dat we binnen de raad verschillende opvattingen hebben maakt het toezicht sterker. In onze raad zitten mensen die van meer strakheid en orde houden, terwijl anderen willen dat het toezicht meebeweegt bij de aard van JP: vergaand decentraal werken met prioriteit bij mensen, hun verwanten en onze professionals, lijkt misschien wat rommelig, maar bij de JP wérkt het wel!”

En dat is, waarom het uiteindelijk natuurlijk gaat.

Bas Baanders, 7 november 2022